

Grieķu – persiešu karš

Uzdevumi:

I. Izlasiet mūsdienu vēsturnieku rakstīto par grieķu-persiešu karu (avoti A un B)

Avots A

Vēsturnieks V. Dālheims par grieķu – persiešu karu

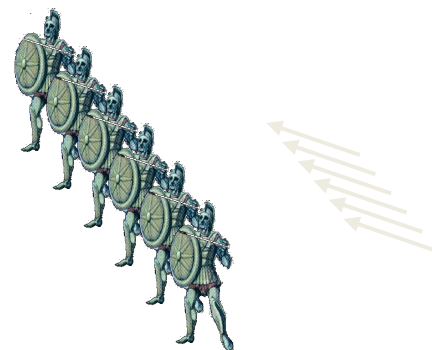
Karagājiens uz Grieķiju bija likumsakarīgs Persijas lielvaras universālas kundzības pretenziju apliecinājums (..). Saskaņā ar šiem priekšstatiem Persijas Valdnieki nepazina ģeogrāfiskās robežas savai kundzībai un prasība lai grieķi dod zemi un ūdeni kā pakļaušanās zīmi, atbilda viņu kundzības izpratnei (..).

[Misāns, I., Pāvulāne, V., Vijups, A. *Pasaules vēsture vidusskolai. I.: Hrestomātija. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000, 82. lpp.*]

Avots B

Vesturnieks V. Valentins par grieķu – persiešu karu

Kad Milēta lokālu ieganstu dēļ sacēlās 500. g.p.m.ē. un pārējās Mazāzijas [grieķu - joniešu] pilsētas (545.g.p.m.ē. pakļautās persiešiem) tūliņ pievienojās, tas nozīmēja kaut ko vairāk nekā parastu divu varas kompleksu sadursmi Tuvajos Austrumos; tā bija pirmā īstā brīvības cīņa pasaules vēsturē – tā bija cīņa par grieķu individualitātes saglabāšanu. Atēnas (..) palīdzēja joniešu cīņā pret persiešu valdnieku; bet tas (..) sakāva sacelšanos un .. uzbruka Atēnām (..)

[Misāns, I., Pāvulāne, V., Vijups, A. *Pasaules vēsture vidusskolai. I.: Hrestomātija.*

Rīga: Zvaigzne ABC, 2000, 82. lpp.]

II. Izpildiet uzdevumus:

- **Noformulējiet jautājumus, par kuriem tiek runāts avotos. Ierakstiet tabulā.**
- **Kāda vēl informācija nepieciešama, lai veidotu pilnu priekšstatu par karu? Ierakstiet tabulā**

Avotos tiek runāts par:	Nepieciešama informācija par:

III. Atrodiet nepieciešamo informāciju mācību grāmatā [Misāns, I., Pāvulāne, V., Vijups, A. Pasaules vēsture vidusskolai. I. daļa. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000.].

Izmantojot arī informāciju no avotiem izveidojiet stāstu par grieķu – persiešu karu

DARBA LAPA 2

Oligarhiskā un demokrātiskā pārvaldes formas

Uzdevumi:

I. Izlasi avotus A, B un C

Avots A

Aristotelis par Spartas valsts iekārtu.

Slikti ir ar eforiem [*piecas uz gadu ievēlētas amatpersonas ar lielām pilnvarām*] . Šo amatvīru rokās ir svarīgākās pārvaldes lietas Lakedaimonā [*Spartas valsts nosaukums*], bet eforu kolēģija tiek vērēta no visu pilsoņu vidus .. (..) eforu vara ir ārkārtīgi liela, līdzīga tirānu varai. (..) Eforiem bez tam ir tiesības izšķirt svarīgākās tiesas prāvas (..). Arī eforu dzīvesveids neatbilst valsts garam: efori var dzīvot pilnīgi brīvi, kamēr citiem pilsoņiem tiek uzstādītas pārāk stingras prasības , tā kā viņi, nespējdami to izturēt nododas baudai, slepeni apejot likumus.

Nav labi Lakedaimonā arī ar gerusiju [*Spartas padome. Locekļi ne jaunāki par 60 gadiem*] (..) ..vai tas ir pareizi, ka gerontiem tiesības izlemt visus svarīgos jautājumus tiek dotas uz mūžu, jo kā ķermenim, tā prātam pienāk savs vecums. (..). Personas, kas ieņem geronta amatu, ..var būt uzpērkamas un bieži upurē valsts lietas savam personīgam labumam. (..) visi amatvīri ir pakļauti eforu kontrolei. Bet tieši tas dod eiforijai pārāk lielu varu. (..)

Aristotelis „Politika” [Misāns, I., Pāvulāne, V., Vijups, A. Pasaules vēsture vidusskolai. I.: Hrestomātija. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000, 81. lpp.]

Avots B

Atēnu demokrātijas raksturojums Perikla runā

.. tā kā valsts vara pieder nevis nelielam skaitam cilvēku , bet tautas vairākumam, tad mūsu valsts iekārtu sauc par demokrātiju (tautas valdību), jo personiskās lietās visi ir likuma priekšā līdzīgi, bet valsts vadībā priekšroka tiek dota ikvienam pēc viņa nopelniem, ņemot vērā viņa spējas kaut kādā nozarē – nelūkojoties tik daudz uz viņa piederību pie kādas šķiras, cik uz teicamām īpašībām; arī nabadzīgajiem viņa maz pazīstamais vārds nevar būt par kavēkli, ja vien viņš spēj pakalpot valstij.

Tukidids . „Peloponesas karš” [Tūcidids. Peloponēsiešu karš. Rīga: Pārcēlējs, 1930, 120. lpp.]

Avots C

Dižciltīgais persieša stāsts par demokrātiju saruna ar valdnieku Dāriju I

Otāns (..) teica: “ kas attiecas uz tautas valdīšanu (demokrātiju), tad tā ietver vispirms pašu brīnišķīgāko – vienlīdzīgas tiesības. Bez tam tā nedara neko tādu, ko atļaujas valdnieks; amatus tā sadala lozējot, un [amatpersonas] atskaitās par savu darbību , un visus lēmumus pieņem tautas sapulce. (..)

Hērodots (485.-425.g.p.m.ē.). “Vēsture” [Klišāns, V. Vēsture vidusskolai. I. daļa. Rīga: Zvaigzne ABC, 2002., 60.lpp.]

II. Izmantojot avotos un materiāla izklāstā sniegto informāciju veidojiet oligarhiskās un demokrātiskās iekārtas raksturojumu

Oligarhiskā Sparta (Avots A)	Demokrātiskās Atēnas (Avots B,C)

III. Salīdziniet ierakstīto tabulas abās ailēs un atbildiet uz jautājumu

- *Kas līdzīgs un atšķirīgs abām pārvaldes formām?*

Līdzīgs _____

Atšķirīgs _____

Jūsu secinājumi:

I. Uzdevums:

- ***Izlasiet Avotu A***

Avots A

Mūsdienu vēsturnieks M. Gasparovs par „septiņiem gudrajiem”

Uz Delfu tempļa sienām varēja lasīt septiņus īsus izteicienus – dzīves gudrības. Tie bija šādi: „Pazīsti pats sevi”, „nekā pārmērīgā”, „Mērs - svarīgāks par visu”, „Visam savs laiks”, „Galvenais dzīvē – beigas”, „Labais pūlī nav atrodams”, „paļaujaties tikai uz sevi”.

Grieķi teica, ka tos atstājusi „septiņi gudrie’ – septiņi tā laika [arhaiskā laikmeta] politiķi un likumdevēji.

[Misāns, I., Pāvulāne, V., Vijups, A. Pasaules vēsture vidusskolai. I.: Hrestomātija. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000, 77. lpp.]

- ***Pierakstiet, ko, jūsuprāt, par grieķiem liecina grieķu dzīves gudrības:***

„Pazīsti pats sevi” _____

„Nekā pārmērīgā” _____

„Mērs - svarīgāks par visu” _____

„Visam savs laiks” _____

„Galvenais dzīvē – beigas” _____

„Labais pūlī nav atrodams”

„Paļaujaties tikai uz sevi”

- **Veiciet pētījumu:**

- izvelies vienu no grieķu gudrībām un atrodi piemērus tam, kā tā izpaudās grieķu sadzīvē un kultūrā.

II. Uzdevums

- **Izlasiet Avotu B un Avotu C**

Avots B

No Perikla runas

Sabiedriskajā dzīvē mēs esam brīvi un arī personiskajās attieksmēs neturam cits citu aizdomās, mēs nedusmojamies uz otru, ja viņš kaut ko dara pēc savas patikas.(..) Mēs nepārkāpjam valsts likumus, godādami tos; mēs paklausām valdībai un tās likumiem, godādami tos; mēs paklausām valdībai un tās likumiem, visvairāk tiem, kas izdoti apspiesto aizsargāšanai, tāpat arī nerakstītajiem likumiem, kuru pārkāpšanu visi vienprātīgi atzīst par kaunu.

Tukudits „Peloponesas karš” [Misāns, I., Pāvulāne, V., Vijups, A. Pasaules vēsture vidusskolai. I.: Hrestomātija. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000, 78.. lpp.]

Avots C

No Perikla runas

Visu gadu rīkodami sacīkstes un svētkus, mēs pēc darba gaitām arī garam dodam labu atpūtu. (..) Mēs mīlam skaistumu, palikdami vienkārši, un mīlam zināšanas, nekļūdami mīkstčaulīgi. Bagātība mums ir drīzāk līdzeklis darbam, nevis lai lielītos ar to, un atzīties nabadzībā nav kauns; daudz lielāks kauns ir – to ar darbu nenovērst. Visu gadu rīkodami sacīkstes un svētkus, mēs pēc darba gaitām arī garam dodam labu atpūtu. (..)

Tukudits „Peloponesas karš” [Misāns, I., Pāvulāne, V., Vijups, A. Pasaules vēsture vidusskolai. I.: Hrestomātija. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000, 78.. lpp.]

- Izmantojot Avotos A, B un C, kā arī savas zināšanas par seno grieķu vēsturi, izveidojiet senā grieķa raksturojumu:

UZDEVUMS 1

Izlasi avotu A un atbilde uz jautājumiem:

- Par kādiem pilsoņu pienākumiem iet runa avotā?

- Kā Perikla runā atklājās Atēnu demokrātijas būtība?

Avots A

Atēnu pilsoņa izpratne par pienākumiem.

(no Perikla runas Tukidīda atstāstījumā)

Vieni no mums rūpējās gan par savu privāto gan valsts dzīvi, citi ...kas nodarbojās ar zemkopību un amatniecību, labi saprot arī valsts jautājumus, jo tādu cilvēku, kas neinteresējās par valsts jautājumiem, mēs vienīgie uzskatām ne vien par bezdarbīgu, bet pat par nederīgu. Mēs paši vai nu apspriežam savu darbu, vai arī cenšamies to pareizi novērtēt un domājam, ka ... kaitīgāk ir bez apspriešanās sākt darāmo darbu. Mēs jo sevišķi izceļamies ar to, ka ne vien parādam izcilu drosmi, bet arī pamatīgi pārrunājam nodomāto pasākumu. (..)

Tucidids [Tukidīds] . Peloponēsiešu karš. Rīga: Pārcēlējs, 1930, 120.lpp.

UZDEVUMS 2

Izlasi avotu B un atbilde uz jautājumu:

- Kādas grieķu pilsoņu vērtības izceļ savā runā Perikls?

Avots B

No Perikla runas

(dzimis ap 495. gadu p.m.ē., miris 429. gadā p.m.ē.; bija izcils un ietekmīgs Atēnu valstsvīrs)

Sabiedriskajā dzīvē mēs esam brīvi un arī personiskajās attieksmēs neturam cits citu aizdomās, mēs nedusmojamies uz otru, ja viņš kaut ko dara pēc savas patikas(..) Mēs nepārkāpjam valsts likumus, godādami tos; mēs paklausām valdībai un tās likumiem, godādami tos; mēs paklausām valdībai un tās likumiem, visvairāk tiem, kas izdoti apspiesto aizsargāšanai, tāpat arī nerakstītajiem likumiem, kuru pārkāpšanu visi vienprātīgi atzīst par kaunu.

Tukidids „Peloponesas karš” [Tūcidids. Peloponēsiešu karš. Rīga: Pārcēlējs, 1930, 120.lpp.]

UZDEVUMS 3

- Izlasi Platona teikto par oligarhiju un demokrātiju Grieķijā.
- Nosauc, ar ko pēc filozofa domām atšķiras viena pārvaldes forma no otras.

Avots C

Platons par oligarhiju

Pie varas tur ir bagātie, bet trūcīgie nepiedalās pārvaldē .. Šāda valsts neizbēgami nevar būt vienota, tajā it kā būs divas valstis: viena – nabagu, otra bagāto valsts.

PLATONS "VALSTS"

<http://www.aliens.lv/new.php?id=1&k=697>

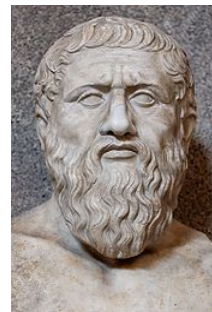
Avots D

Platons par demokrātiju

Demokrātija .. īstenojas tad, kad nabagi, uzvarot, dažus no saviem pretiniekiem iznīcinās, citus padzīs, bet pārējos izlīdzinās pilsoniskās tiesībās.

PLATONS "VALSTS"

<http://www.aliens.lv/new.php?id=1&k=697>
7

Platons

(dzimis ap 427. gadu p.m.ē., miris ap 348. gadu p.m.ē.) bija klasiskās Senās Grieķijas filozofs)

UZDEVUMS 4

Izlasi avotu E un atbildi uz jautājumiem:

- Kā Aristotelis pamato cilvēku piederību pie dažādām sabiedrības grupām?

- Kāda attieksme pret vergiem atklājās avotā?

Avots E

Aristotelis par grieķu sabiedrību

Pašsaglabāšanās nolūkos nepieciešams apvienoties pārī būtnei, kas pēc dabas nolemta valdīšanai, un būtnei, kurai pēc dabas jāpakļaujas. Pirmā, pateicoties savam prata spējām, ir valdoša būtne; otra, pateicoties savam fiziskajam spēkam, spējīga tikai izpildīt, saņemot norādījumus..

..kā kungu, tā vergu savstarpējās attiecībās valda interešu kopība.[..] Cilvēks nevar iztikt bez darbarīkiem [..] starp šiem darbarīkiem vieni ir dzīvi, citi – nedzīvi.[..] Vergs ir dzīvs īpašums un pats pilnīgākais no darbarīkiem.[..] (mājlopi) kalpo mums bez saprāta, tie tikai spēj sajukt. Taču tie nespēj kalpot mums tik daudzveidīgi; tomēr gan vergi, gan mājlopi palīdz gādāt ķermenim visu nepieciešamo [..] Jau kopš dzimšanas dažas būtnes nolemtas pakļautībai, dažas – valdīšanai. Daba tā iekārtojusi, ka brīvo cilvēku fiziskā uzbūve atšķiras no verga fiziskas uzbūves; pēdējam ķermenis ir spēcīgs, noderīgs nepieciešamo fizisko darbu veikšanai, turpretim brīvie cilvēki nes savu augumu taisni un nav piemēroti līdzīgu darbu darīšanai. Toties viņi noderīgi politiskai darbībai.[..] vieni cilvēki pēc dabas ir brīvi, citi ir vergi, un šiem pēdējiem būt par vergiem ir gan lietderīgi, gan arī taisnīgi.

/no grāmatas Klišāns V. Vesture vidusskolai. I. daļa. Rīga, Zvaigzne ABC, 2002., 57.lpp./

UZDEVUMS 5

• Iepazīstaties ar piedāvāto informāciju

- ❖ Grieķi radīja **izglītības sistēmu**, kuras uzdevums bija veidot cienījamu polisas pilsoni. No 7 gadu vecuma zēni apmeklēja skolu, kur apguva matemātiku, prasmi lasīt un rakstīt, retorikas pamatus. Mācīja no galvas Homēra "Iliādu" un "Odiseju", grieķu liriķu sacerējumus.

- ❖ Skolotājs skaļi lasīja uz papirusa rakstīto tekstu. Skolēni skatījās uz tekstu un centās iegaumēt uzrakstīto

- ❖ Liela uzmanība tika veltīta mūzikai - mācījās dziedāt un spēlēt mūzikas instrumentus (arī vadīt kori).
- ❖ Nozīmīgu vietu bērnu audzināšanā piešķīra viņu fizikai attīstībai. Bija izveidotas specialas vietas sporta nodarbībām.

Apkopojiet savas zināšanas par polisas būtību un atbildiet uz jautājumiem:

1. *Kādēļ liela uzmanība tika pievērsta retorikai un atmiņas trenēšanai ?*

2. Kāpēc tik svarīga bija muzikālā izglītošana un fiziskā audzināšana?

3. Kādas dzīvei polisā nepieciešamās iemaņas varēja apgūt skolēns dziedot korī un vadot to?
